

» Detaylı Arama

SON DAKİKA
ANA SAYFA
YAZARLAR
SİYASET
EKONOMİ
FINANS
DÜNYA
SPOR
GÜNCEL
YAŞAM
OMBUDSMAN
ÇİZERLER
Bilişim
Eğitim
TV Rehberi

Taha AKYOL

OBJEKTİF

Özbekistan ve 'Türk dünyası'

KIRGIZİSTAN, göçebeliliğin 20. yüzyıla kadar sürdüğü, bu yüzden İslamlaşmanın da kurumlaşmanın da yeterince kökleşmediği bir ülkedir. Halk yoksulluktan ayaklandı. Ayaklanmada İslami motifler görülmedi, ordu ve polis gibi kurumları zayıf olan rejim hemen çöktü.

Özbekistan ise, Orta Asya'da en köklü medeniyet geçmişi olan ülkedir. Timur İmparatorluğu'nun, İmam Buhari'nin, Uluğ Bey'in vârisidir. Bu sebeple hem İslamlaşma hem kurumlaşma nispeten köklüdür.

Yoksulluğa dayalı halk ayaklanmasında İslami motifler önemli rol oynadı, güçlü ordu ve polis kurumlarına sahip olan Kerimov ayaklanmayı kanla bastırmaya çalışıyor. Muhalif lider Bayan Nigäre Hidayetova'ya göre ölü sayısı 750'ye ulaşmış bulunuyor.

ÖZBEKİSTAN, medrese geleneğinin güçlü olduğu bir ülkedir. Alexander Benningsen'in anlattığı gibi, ateist Sovyet totalitarizmi bunu çok zayıflattı ama yok edemedi. Ülke nüfusunun yarısını barındıran kalabalık Fergana Vadisi'nde halkın yoksulluğa ve baskıcı rejime tepkisi arttıkça dinî kimlik güçlendi. Fakat büyük çoğunluk radikal değil, geleneksel 'sufi İslam' kimliğindedir.

Tahir Yoldaşov liderliğindeki "Özbek İslami Hareketi" El Kaide ile irtibatlıdır. Hareketin askerî kanat lideri Cuma Nemengani, Amerika'nın Afgan savaşta sırasında Taliban birlikleri arasında öldürüldü.

Tahir Yoldaşov'un Molla Ömer ve Bin Ladin'le beraber olduğu sanılıyor. Ara sıra terör eylemleri yapıyorlar; geçen yıl temmuz ayında Taşkent'te 30 kişinin öldüğü bombalı intihar eylemi gibi.

Kerimov, Arap kökenli Hizbüttahir örgütünü de "terörist" ve "yakın tehlike" olarak gösteriyor.

Diğer eski Sovyet ülkelerinde halk hareketlerini destekleyen ABD'nin Özbekistan'da Kerimov'u rahatsız etmeyecek bir tavır takınması bundandır.

Kerimov'un ABD'ye üs verdiğini de hatırlamalıyız.

Ama Kerimov'un kullandığı "İslamcı terör tehdidi" bahanesi Avrupa'da inandırıcı bulunmuyor.

ÖZBEKİSTAN, tarihindeki modernist Türkçü "Ceditçi" hareketlerin de, tutucu "Kadimci" hareketlerin de izlerini hâlâ taşıyor; Kırgızistan gibi kısır değil.

Özbekistan'da Türkçü (Muhammed Salih gibi), sosyal demokrat (eski başbakan Şükrullah Mirsaidov gibi), liberal ve kısmen Türkçü (Abdurrahim Polatov gibi) demokratik muhalefet hareketlerini Kerimov ezdi. Piyasa ekonomisi ve dış açılma reformlarını da gereken ölçüde yapmadı.

Netice: Kapalı rejim, zengin kaynaklara rağmen yoksulluk, baskı ve yolsuzluk...

Avrupa Yeniden Yapılandırma ve Kalkınma Bankası, yolsuzluk ve insan hakları ihlalleri sebebiyle, Özbekistan'a açtığı krediyi askıya aldı mesela...

Halk ayaklanmasının en kalabalık ve en "mahrumiyetli" Fergana Vadisi'nde, Andican'da patlak vermesi ve İslami motiflerin rol oynaması tesadüf değil.

Kerimov, bu seneyi geçirebilir mi, bilmiyorum. Reform yolunu kendisi açmazsa, 'saray darbesi', askerî darbe, iç savaş; hepsi mümkün!

Prof. Zeki Velidi Togan 1956 yılında "Türklüğün Mukadderatı Üzerine" adlı kitabında yazmıştı: Türkistan (Orta Asya) ülkelerinin geleceği, ticari ve siyasi bakımdan dünyaya açılmalarına bağlıdır...

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

Büyük âlimin yarım asır önceki bu öngörüsü "Türk dünyası" denilen bütün ülkeler için bilhassa bugün geçerlidir.

[GERİ DÖN](#)
[ARKADAŞINA YOLLA](#)
[YAZDIR](#)
[SAYFA BAŞI](#)

[Yazarın eski yazılarına ulaşmak için tıklayınız](#)

SONDAKİKA

Yazarlar

 Taha AKYOL

Özbekistan ve 'Türk dünyası'
KIRGIZİSTAN, göçebeliliğin 20. yüzyıla kadar sü...

 Çetin ALTAN

Toplumsal çopurluk ve makyajlı fotoğrafları...
Yarın 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı... ..

 Melih AŞIK

Mendirek anıtı...
Kültür Bakanlığı'nın, Kadıköy Belediyesi'ne g...

 Fikret BİLA

Abdi İpekçi Ödülü
Abdi İpekçi anısına ilk kez düzenlenen "Yılın...

 Hasan CEMAL

Oyun ve kural!
Statükoyla değişimin kavgası... Ekonomide de ...

 Güneri CİVAOĞLU

Ses telleri
Yıllardır gazeteciyim. Bugüne kadar, hiçbir m...

 Abbas GÜÇLÜ

Eğitimde KDV çıkması
AKP iktidarı da eğitimin önündeki vergi engel...

 Hürşit GÜNEŞ

Meksika'daki gelişmeler bize ders olmalı
Türkiye'den önce Meksika çok benzer bir istik...

 Nail GÜRELİ

Değişen adaletsizlik
Kendi deyişle "aptesi temiz" olan Maliye Ba...

 Semih İDİZ

Ermenistan ile sağırılar diyaloguna devam
Ermenistan'ın, Avrupa Konseyi Varşova zirvesi...

 Sami KOHEN

"Bomba" haber...

NEWSWEEK'in
"bomba haber"i,
medyanın "misyonu..."

**Mehmet Y.
YILMAZ**

**İstanbul, bu bol
turistli yaza hazır
mı?**

İstanbul, uzun yıllardır
beklediğimiz ve
olma...

Hasan PULUR

**Kızımız davulcuya,
zurnacıya kaçmasın!
ÖZELLEŞTİRME DEN
yana olanların
kamuoyunu ikna...**

Meral TAMER

**MEB'den Riyad ve
Medine'de devlet
parasız yatılı sınavı!
Önümde Millî Eğitim
Bakanlığı'nın Devlet
Para...**

**Ece
TEMELKURAN**

**Hayatın yakasını
bırakmak**

Ankara'da bir otel
odası. Sabah saatleri.
Yıl...

**Osman
ULAGAY**

**İş stresinin
İngiltere'ye faturası
185 milyar dolar
Geçenlerde, hızlı
büyüme iddiasındaki
bir ban...**

Güngör URAS

**Borç brüt 332, net
272 katrilyon TL
Eskiden borç rakamı
bir taneydi. Şimdi iki
ol...**

POSTA'dan

M. Ali BİRAND

**Rıza Tüzmen'i
dinleyn yeter...
Avrupa insan Hakları
Mahkemesi'nin
(AİHM) Ö...**